

Journal of Education Studies

Volume 40
Issue 1 July - October 2012

Article 18

7-1-2012

มุมมอง เรียน

อรุณชา อัญญาวัชร

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal>

Part of the [Education Commons](#)

Recommended Citation

อัญญาวัชร, อรุณชา (2012) "มุมมอง เรียน," *Journal of Education Studies*: Vol. 40: Iss. 1, Article 18.
Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal/vol40/iss1/18>

This Article is brought to you for free and open access by Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Journal of Education Studies by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

มุมห้องเรียน

Take a Peek at a Classroom Corner

ทกลิบนาที่กับดนตรี-นาฏศิลป์ ป.๓

Sixty Minute of 3rd Grade Music and Thai Classical Dance

อรุณา อัญญาวัชระ

ทกลิบนาที่กับกิจกรรมการเรียนการสอนในชั่วโมงดนตรี-นาฏศิลป์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม หลายคนคงสนใจและสงสัยว่า ชั่วโมงนี้นักเรียน เรียนอะไรกันบ้าง แล้วนักเรียนได้อะไรจากชั่วโมงนี้ เพราะเห็นนักเรียนมีแฟ้มที่ประกอบไปด้วยแบบฝึกหัดทฤษฎีโน้ตเบื้องต้น แบบฝึกทักษะการเป่ารีคอร์เดอร์เบื้องต้น และขลุ่ยรีคอร์เดอร์ ดังนั้นจะขอเล่าสู่กันฟังถึงการนำเข้าสู่ขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

“นักเรียนพนมมือ....กราบ” “สวัสดีค่ะ/ครับอาจารย์” “สวัสดีคะนักเรียน” ทันทาคำตอบรับจบลง เสียงเปียโนก็ดังขึ้นเป็นลำดับด้วยการบรรเลงโน้ตบันไดเสียงซีเมเจอร์พร้อมกับครูและนักเรียนร่วมกันร้องโน้ตบันไดเสียงซีเมเจอร์ซ้ำขึ้นและขาลงดังนี้ “โด เร มี ฟา ซอล ลา ที โด โด ที ลา ซอล ฟา มี เร โด” เพื่อเป็นการอบอุ่นเสียง จากนั้นครูก็จะดำเนินการฝึกทักษะการฟังและการร้องโน้ตจากการฟัง ด้วยการที่ครูเล่นเปียโนให้นักเรียนฟังโน้ตทำนองจากโน้ตสามตัว แล้วให้นักเรียนร้องตาม จากการฟังโน้ตทำนองต่อมาฝึกทักษะการฟังจังหวะ (Pattern) ด้วยการที่ครูปรบจังหวะให้นักเรียนฟัง จากนั้นนักเรียนจะปรบมือตามจังหวะที่กำหนดให้

เมื่อกิจกรรมการฟัง การร้องโน้ต การปรบจังหวะจบลง ต่อไปจะเป็นการนำกิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบจังหวะและบทเพลงมาให้ฝึกฝนต่อ กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่สนองตอบความต้องการของนักเรียนเป็นอย่างมากเพราะนักเรียนได้ร้องเพลงแสดงท่าทางประกอบเพลงและเคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะพร้อมไปกับจินตนาการที่นักเรียนต้องการแสดงออกอย่างอิสระด้วยบทเพลงสั้นๆ ที่นักเรียนพึงพอใจ ดังนี้ “เธอกับฉันนั้นมาเจอกันทุกวัน อยู่โรงเรียนก็เรียนดนตรี ร้องเพลงกันสบายใจดี สะ สะ สะ สะ สะ สะ สะ ฮ่า ฮ่า” หรือเพลง “มาพวกเรามาช่วยกันร้องเพลงกัน ทำให้มี

พลังต่างสุขสันต์ยินดี” ในช่วงเวลานี้เป็นช่วงเวลาความสุขให้กับนักเรียนด้วยการให้นักเรียนแสดงความสามารถด้วยการแสดงท่าทางตามจังหวะและเคลื่อนไหวร่างกายได้อย่างอิสระเสรีซึ่งนักเรียนได้รับความสนุกสนานอย่างเต็มที่ เพราะครูจะได้ยินเสียงหัวเราะ เสียงตะโกน การกระโดดโลดเต้นไปมา ในขณะเดียวกันก็จะมีนักเรียนที่คิดนอกกรอบแสดงท่าทางหรือจังหวะที่ผิดโผน จนบางครั้งต้องมีการกำหนดจุดและขอบเขตของการแสดงออก รวมถึงมรรยาทในการแสดงออกด้วย ซึ่งเมื่อถึงตอนนี้นักเรียนก็จะยอมรับและให้ความร่วมมือ

ในการอบอุ่นเสียงและฝึกทักษะการฟังการร้องโน้ต การปรบจังหวะ และกิจกรรมเข้าจังหวะดังกล่าวเป็นการเตรียมความพร้อมในการเรียนดนตรี โดยจะทำการฝึกประมาณ ๕ นาทีก่อนเรียนทุกครั้ง ซึ่งในการเตรียมดังกล่าวพบว่านักเรียนจะตื่นตัว สนุกสนานพร้อมที่จะรับประสบการณ์ใหม่ที่กำลังจะเกิดขึ้นต่อจากนี้ไป ทั้งที่บางคนกำลังพูดคุย เล่นหรือทำกิจกรรมอื่นๆ อยู่ก็จะกลับมาสนใจและพร้อมที่จะร่วมกิจกรรมต่อไป และเมื่อครูเห็นว่านักเรียนทุกคนพร้อมที่จะรับประสบการณ์ใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น จึงเริ่มฝึกฝนทักษะการขับร้องเพลงในบทเพลงสำคัญหรือบทเพลงที่มีคุณค่า เช่น เพลงชาติ เพลงสรรเสริญพระบารมี เพลงสดุดีมหาราชา เพื่อที่นักเรียนจะร้องได้อย่างถูกต้องทั้งจังหวะ ทำนอง และเนื้อร้อง ในขณะเดียวกันก็จะให้ความรู้เกี่ยวกับที่มา ความหมายของบทเพลง และการปฏิบัติตนในขณะที่ได้ยินได้ฟังและได้ร้องเพลงนี้

ในการดำเนินการสอนสาระดนตรีที่จะนำไปสู่การปฏิบัติทักษะการเป่ารีคอร์เดอร์ นักเรียนจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับตัวโน้ต ดังนั้นเมื่อเตรียมความพร้อมก่อนเรียนดนตรีสิ้นสุดลงก็จะเริ่มเข้าสู่เนื้อหาของทฤษฎีโน้ตเบื้องต้น ในที่นี้ขอยกตัวอย่างเรื่องสัญลักษณ์ ตัวหยุดที่มีค่าเท่าตัวโน้ต เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติทักษะการร้องเพลง การเล่นดนตรี (เป่าขลุ่ยรีคอร์เดอร์) ได้อย่างถูกต้อง ด้วยการนำสื่อการสอนด้วยบทเพลงมาประกอบการเรียนรู้ อย่างเช่นวันนี้จะเรียนเรื่องตัวหยุด สื่อการสอนเป็นบทเพลงตัวหยุดที่มีความหมายตามองค์ความรู้หรือสาระในการเรียน ดังบทเพลงตัวหยุดดังนี้ “ทายดูซิฉันตัวอะไร เธอเจอนั้นต้องทำอะไร หากใครรู้รีบตอบเร็วไว จำใส่ใจฉันคือตัวหยุด” เพียงเท่านี้ นักเรียนก็จะสามารถเรียนรู้ได้จากการปฏิบัติกิจกรรมเข้าจังหวะผ่านสื่อการสอนด้วยบทเพลง นักเรียนจะสามารถจำสาระการเรียนรู้เรื่องของตัวหยุด พร้อมกับการปฏิบัติการเล่นดนตรี (การเป่ารีคอร์เดอร์) นักเรียนก็จะสามารถเป่ารีคอร์เดอร์ตามสัญลักษณ์ตัวโน้ตและตัวหยุดได้

จากสาระเนื้อหาองค์ความรู้ทางทฤษฎีดนตรีแล้วจึงจะเข้าสู่ทักษะการเป่ารีคอร์เดอร์

โดยการเริ่มจากการทบทวนการจับรีคอร์เดอร์ และการเป่ารีคอร์เดอร์จากโน้ตบทเรียนที่แล้ว คือการบรรเลงบทเพลงที่หนึ่งที่หนึ่งด้วยการเป่ารีคอร์เดอร์ ตามด้วยการขับร้องเนื้อเพลงใน บทเพลงที่บรรเลง และในบทสุดท้ายจะเป็นการบรรเลงขลุ่ยรีคอร์เดอร์ในบทเพลงอีก ครั้งหนึ่งเป็นอันจบบทเพลงที่ทบทวน ในขั้นตอนดังกล่าวนี้เปรียบเสมือนการ Pretest คือ ครูจะประเมินผลก่อนเรียนด้วยการสังเกตการปฏิบัติทักษะการเป่ารีคอร์เดอร์ ของนักเรียนทุกคนก่อนที่จะดำเนินการสอนบทเรียนในบทเพลงต่อไป และเมื่อขึ้นบทเรียน ในบทเพลงใหม่ครูก็จะดำเนินการสอนทักษะการเป่ารีคอร์เดอร์ด้วยการนำทฤษฎี การอ่านโน้ต การร้องโน้ตมาใช้ในการฝึกปฏิบัติซึ่งนักเรียนก็จะสนุกกับบทเรียน และสามารถ ปฏิบัติได้ในระดับหนึ่ง ต่อเมื่อนักเรียนนำกลับไปปฏิบัติทบทวนนอกเวลาเรียนหรือที่บ้าน พร้อมกับทบทวนสาระองค์ความรู้เรื่องทฤษฎีโน้ตในสมุดแบบฝึกหัดทฤษฎีโน้ต ด้วยการทำแบบฝึกหัดตามบทเรียน ก็จะพบว่านักเรียนมีความรู้เรื่องทฤษฎีโน้ตและสามารถ ปฏิบัติทักษะการเป่ารีคอร์เดอร์ได้ตามที่ครู กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ และเมื่อเวลาหมดลงที่ประมาณ ๒๕ – ๓๐ นาทีแรก “นักเรียนเก็บอุปกรณ์ทุกอย่างแล้วลุกขึ้น จัดแถวร่ำ” เสียงจะดังลั่นห้อง วิ่งไปมา ไล่ตีกัน อีกครั้งหนึ่งและทันทีที่บทเพลงดังขึ้น “ตั้งวง จีบหงาย ยกเท้า ทรายมือ ....” เสียงจะเจียบหายไปพร้อมกับทุกคนตั้งใจร่ำ พร้อมบทเพลงที่กำลังดัง เสียงที่คุยก็จะเปลี่ยนเป็นเสียงเพลงที่ทุกคนร่วมกันร้อง ประกอบการร่ำในบทเพลง ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนเรียนนาฏศิลป์ทุกครั้ง และเมื่อ บทเพลงจบลงนักเรียนก็จะได้เริ่มเรียนรู้ในสาระนาฏศิลป์ต่อไป ด้วยการฝึกฝนทำ ร่ำประกอบเพลงในเนื้อหาที่จะเรียนโดยเริ่มจากฟังเพลงที่จะเรียน ร้องเพลงตามบทเรียน ที่จะรำลึกเดี่ยวหรือสองที่เกี่ยวขึ้นอยู่กับเวลาและความพร้อมของนักเรียน จากนั้นเป็น การอธิบายความหมายของเพลงเพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้จากบทเพลงอย่างถ่องแท้ หรือการให้ความรู้เกี่ยวกับบทเพลงที่ร่ำ ฝึกฝนภาษาท่าร่ำตามบทเพลง จนนักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ แล้วจึงลงมือปฏิบัติท่าร่ำตามบทเพลง และเมื่อเวลาใกล้หมดลง นักเรียนก็จะได้มีโอกาสนำเสนอผลการเรียนนาฏศิลป์ ด้วยการแสดงทีละกลุ่ม โดยครูจะ ฝึกให้นักเรียนเป็นทั้งผู้แสดงและผู้ชมที่ดี มีการสรุปอภิปรายร่วมกัน ดังนั้นนักเรียนก็จะได้รับ ความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันในโอกาสต่อไปได้ และเมื่อเสียงกริ่งบอก หมดเวลานั้นหมายถึงเวลาของนักเรียนสิ้นสุดลง แต่สำหรับครูมันคือเวลาเริ่มต้นใหม่ใน ชั่วโมงต่อไป ที่จะเกิดขึ้นใหม่ด้วยบทเรียนเดิม กิจกรรมเดิม แต่เป็นนักเรียนกลุ่มใหม่ที่ครูจะ ต้องทำเช่นนี้ถึง ๗ ชั่วโมงเพราะโรงเรียนของเรามีนักเรียนมีทั้งหมด ๗ ห้อง ด้วยกัน

คงจะเห็นแล้วว่าในช่วงเวลาทหลิบนานาที่ในวิชาดนตรี – นาฏศิลป์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ครูกับนักเรียนได้ร่วมทำกิจกรรมอะไรกันบ้าง นักเรียนได้รับความรู้และฝึกฝนทักษะอย่างไร มีความสุขและสนุกกับบทเรียนในรูปแบบไหน และนั่นเป็นคำตอบว่าการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรี – นาฏศิลป์ ของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ที่คิดนำเอาสาระเรียนรู้วิชาศิลปะ สองแขนงมาจัดการเรียนการสอนเข้าด้วยกันภายในเวลา ๑ ชั่วโมง เพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้และได้รับโอกาสฝึกฝนทักษะอย่างสม่ำเสมอตลอดทุกชั่วโมงเรียน และเป็น การบอกให้รู้ว่าวิชาดนตรี-นาฏศิลป์เป็นวิชาคู่กันที่สามารถผนวกเข้ากันได้เป็นอย่างดี

ผู้เขียน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณา อัญญาวัชระ อาจารย์ประจำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม